

ASIA Asiakirjapyyntöön vastaaminen

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerinvirastoon 28.1.2019 saapuneessa kantelussaan arvostellut hyvinvointikuntayhtymän menettelyä asiakirjapyyntöä käsittelyssä. Kantelija on 28.11.2018 pyytänyt tietoja hankintasihteerin vuorotteluvapaasijaisen rekrytoinnista, muun ohella hakijayhteenvedon, valinnasta tehdyn päätöksen ja valitun hakijan hakemuksen liitteineen sekä haastatelluun valittujen nimet ja tehtävän tehtäväkohtaisen palkanosan. Kantelija on 27.12.2018 ja 13.1.2019 uudistanut pyyntönsä.

Kantelijalle on seuraavana päivänä, 14.1.2019 ilmoitettu tekstiviestillä, että selvitys toimitetaan kirjepostilla. Kantelija on saanut 21.1.2019 päivätyn vastauksen hyvinvointikuntayhtymän henkilöstölakimieheltä. Vastauksessa ei ole kuitenkaan vastattu kantelijan esittämiin kysymyksiin, eikä siihen ole liitetty kantelijan pyytämiä asiakirjoja.

SELVITYS

Hyvinvointikuntayhtymän henkilöstölakimies on antanut asiassa selvityksen. Jäljennös selvityksestä lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen liitteenä.

RATKAISU

Säännökset

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jälj. julkisuuslaki) 4 luvussa. Lain 14 §:n 2 momentissa säädetään, että tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Edelleen 14 §:n 4 momentin mukaan asiakirjapyyntöä koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Arviointi ja johtopäätökset

Kantelijan rekrytointia koskevaan asiakirjapyyntöön on 21.1.2019 päivätyllä henkilöstölakimiehen kirjeellä vastattu muun muassa, ettei valinnasta ole tehty valituskelpoista päätöstä, koska kyseessä on ollut työ- eikä virkasuhde, ja ettei hakijoiden henkilötietoja luovuteta. Kantelijalle ei siten ole toimitettu tämän pyytämiä tietoja ja asiakirjoja.

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat perustuslaissa turvattuja hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatakeita. Asiakirjan pyytäjällä on julkisuuslaissa turvattu oikeus halutessaan saada perusteltu päätös siitä, miksi pyydettyä asiakirjaa ei anneta. Mikäli viranomainen ei tee julkisuusasiassa päätöstä, asiakirjan pyytäjä ei voi käyttää hänelle perustuslaissa turvattua oikeutta saada viranomaisen päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Katson, että hyvinvointikuntayhtymän olisi tullut käsitellä kantelijan esittämä asiakirjapyyntö julkisuuslain 14 §:n säännösten mukaisesti ilmoittamalla hänelle asiakirjojen antamisesta kieltäytymisen syy ja antamalla tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. Kantelijalta olisi tullut myös tiedustella, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Hänen olisi siten tullut halutessaan saada hyvinvointikuntayhtymältä perusteltu, valituskelpoinen päätös asiakirjapyyntöön.

Hyvinvointikuntayhtymän 28.5.2019 antaman selvityksen mukaan kantelijalle on lopulta 24.5.2019, oikeuskanslerinviraston pyydettyä kantelun tutkimiseksi selvitystä asiaan, toimitettu sähköpostitse ja kirjepostilla hankintasihteerin määräaikaisen tehtävän täyttöön liittyvät, kantelijan pyytämät tiedot ja asiakirjat. Asiassa on siten myös ylitetty julkisuuslain asiakirjapyyntöjen käsittelylle asettamat ehdottomat määräajat.

Toimenpide

Kiinnitän hyvinvointikuntayhtymän huomiota asiakirjapyyntöjen käsittelyä koskevien julkisuuslain säännösten noudattamiseen.

Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni hyvinvointikuntayhtymälle.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijä

Pia Tulkki-Ansinn